„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 24. У Новом Саду, у уторак 24. фебруара (8. марта) 1898. Година XIV.

Промена у Аустрији.

Министарство барона Гауча пало је. Гауч беше на влади од 28. новембра 1897., дакле нешто више од четврт године. За наследника му је дошао гроф Фрања Тун-Хохенштајн. Вест о паду Гаучова министарства изненадила је аустријске Немце и њихове пријатеље, али пад Гаучов није изненадан догађај за оне, који су проценили политички положај у Аустрији после нових језичких наредаба, које је барон Гауч измислио, да њима задовољи Немце у Чешкој и да замаже очи Чесима. Гауч је с тим новим наредбама, које потиру познате језичке наредбе грофа Баденија, хтео да седи на две столице, али је, ево, пао на земљу. Те наредбе издао је барон Гауч у исти мах, кад је сазвано аустријско царевинско веће, коме је Гауч хтео да омогући рад. Кад дуготрајни преговори са вођама разних странака нису довели ни до каквог резултата, онда је барон Гауч узео да ради на своју руку.

Но и он сам је могао знати, да ће тај његов рад, који је нашао израза у најновијим језичким наредбама, наићи на највећи отпор код Чеха, које је Гауч већ и тиме огорчио, што је преко намесника грофа Куденхова у чешком сабору обележио владино становиште изјавом, да се влада не слаже са адресом чешког сабора. Огорчење код Чеха је порасло још већма, кад је влада укинула наредбу, којом се ђацима у Прагу забрањивало носити друштвена обележја, којима су немачки ђаци систематски дражили и изазивали прашко становништво. Пристрасно држање Гаучове владе видело се и отуда, што је она ставила изван крепости познати „lex Falkenhayn“, којим је пооштрен пословни ред у царевинском већу тога ради, да се стане на пут бесомучној немачкој опструкцији, која је аустријски парламенат јако понизила.

Тешко бреме, које је Гауч примио од грофа Баденија, није могло бити олакшано таким средствима, која су само једну страну задовољила. Последњи покушај, да се извуче из тешког положаја свог, учинио је Гауч својим најновијим језичким наредбама у погледу Чешке. По Гаучову плану би се немачка реч у судству и администрацији чула у 2832 општине, а чешким језиком би се уредовало у 4598 општина.

Такова подела која чешком језику даје много мање земљишта, него што му је дала Баденијева наредба и него што Чесима по праву припада — не може задовољити Чехе. Народ чешки се пробудио, он се осврће на своју сјајну прошлост, из које црпе снаге за борбу у садашњости, и аустријски се државници љуто варају, ако мисле, да ће моћну чешку народну мисао моћи успавати или ослабити. Да Чеси не мисле попуштати, види се и из тога, што се већ и чешка феудална властела сасвим ставила на темељ чешког државног права. Вођа феудалног племства, кнез Фердинанд Лопковиц, ићиће лично са тридесет представника чешког народа, да преда краљу адресу, у којој се наглашава нераздељивост Чешке, а моли успостављање државног права и проширење права чешког сабора. Феудално племство је данас у тим питањима сложно са младочешком странком, а то је така снага, чијем отпору Гауч није могао одолети.

Пад барона Гауча своди се дакле у првом реду на отпор, на који је читав његов рад наишао код аустријских Словена, а нарочито Чеха. Но мађарски листови тврде, да се Гаучово одступање има свести и на озбиљне диференције, које су између аустријске и угарске владе избиле због поравнања. Ово поравнање највише брига задаје аустријској влади, јер она не може то поравнање спровести све дотле, док не изнађе начин, како да створи себи сигурну већину у царевинском већу. У преговорима, које је барон Гауч водио с министром председником Банфијем, изјавио је Гауч категорично, да није вољан подносити царевинском већу предлоге о поравнању без законског предлога о квоти. Могуће је, да је и овај замршај допринео паду Гаучова кабинета, али пад Гаучове владе је у првом реду природна последица политичких прилика аустријских.

Наследник Гаучов је члан чешког феудалног великог поседа, гроф Фрања Тун-Хохенштајн. Први политички деби грофа Туна беше, кад је 5. октобра 1888. у чешком земаљском сабору држао говор, у коме је напао непомирљивост и нетрпељивост Немаца и захтевао, да се аустријски цар крунише круном краља Већеслава за чешког краља на Храчину. Но год. 1890., кад се водили преговори о поравнању између Чеха и Немаца, заступао је гроф Тун, као намесник у Чешкој, становиште владино, због чега је дошао у сукоб са Младочесима, а касније је тако далеко дотерао, да је завео изнимно стање у Прагу. Од то доба је гроф Фрања Тун постао немогућ код Чеха, те је онда главни захтев заступника чешког народа био, да се гроф Фрања Тун уклони са намесништва. Тај захтев је гроф Бадени и испунио год. 1895. То су главне црте у досадањем политичком раду новог министра-председника аустријског.

Тежак задатак чека грофа Туна; да га успешно изврши, треба не само добре воље, него и сигурна ослонца на једну парламентарну већину. У Аустрији је данас таку већину тешко саставити, и гроф Тун не сме заборавити, као што је његов претходник Гауч заборавио, да се та већина не може никад постићи без Словена, који се, хвала Богу, отели од превласти немачке, и с којима мора рачунати свака влада у Аустрији. Чеси се неће више задовољавати с мрвицама са владина стола, — они су јасно и прецизно изразили своје жеље, и те жеље и нови министар-председник мора респектовати, осим ако неће, да и његова влада буде само прелазна као што беше влада његова претходника.

×

Руска штампа о митрополиту Михаилу.

Сва руска штампа је поводом смрти митрополита Михаила достојно оценила велике заслуге покојникове и нагласила његово велико пријатељство према Русији. Угледни лист кнеза Ухтомскога, „С.-Петербургскія Вѣдомости“, па „Новое Время“, „Свѣтъ“ донели су опширне некрологе о покојној поглавици православне цркве у Србији.

Навешћемо, шта о митрополиту Михаилу пише Комаровљев „Свѣтъ.“

„Таки јерарси, какав је био митрополит Михаил, вели овај руски лист, рађају се вековима и они служе као излив милости Божје, ниспослат целоме народу. По духовним особинама своје велике и пуне љубави душе, по својствима свога ума и срца, митрополит Михаил преставља собом високи пример оживотвореног узвишеног човечјег организма.

Митрополит Михаил, достигао је приличну старост. Његова смрт била је очевидно без болести и за све изненада. У данас добивеним српским листовима још се ништа не говори о болести достојнога и великог јерарха.

Митрополит Михаил близак нам је као православни јерарх, који је не само подржавао, но може се рећи, подигао на тврдом основу автокефалну цркву српску, у чијој се средини он појављује као велики делатељ и велики учитељ.

Он нам је драг као јерарх, који је свом душом својом тежио одржавању братске везе међу православним автокефалним црквама. Он нам је близак као патриота Словенин, који је обухватио ширином свога ума и срца словенске интересе, које је он поимао правилно и разумно. У митрополиту Михаилу, најзад, ми, Руси, губимо блиског нама сродног човека, који је провео своју рану младост у матери градова руских Кијеву, и који је по духу и осећајима био свагда с нама.

Одлазећи у вечност, митрополит Михаил, могао се тешити, видећи труде своје благословенима у српској цркви. Дуговременом службом својом он је приуготовио толико достојних људи, васпитаних у апостолском духу, а служећих сада у српској цркви, да се може бити спокојним, за чврстоћу православља у земљама српске круне, наравно ако се не нађу вуци, који би, угађајући противницима, насрнули на веру православну.

Смрт митрополита српског Михаила, биће ожаљена молитвом и непритворним сузама, у Петрограду, Москви, Кијеву, и по свој земљи руској. У Богу је починуо велики служитељ и праведник православне цркве.“

ЛИСТАК.

У тами.

(Црта.)

И Ивановић.

(Наставак)

Овако шта не очекиваше Арнаутски. Први тек корак на путу моралнога савршенства, коме се он из дубине душе предао, излази већ некако двосмислен. Он хоће да живи једино од свога труда, услед чега се и одриче очеве помоћи, узима место репетитора, које му као савршено морално изгледаше, и одједаред исти човек, који је расветлио и разрешио сва његова збркана питања теоријом моралног савршенства — вели, да је његов поступак неморалан!... А у самој пак ствари и излази тако, јер је одузео хлебац своме сиромашном другу. Шта-ли је то, Боже мој?..

На предавању је проседео све време без икакве користи. У глави му се врзла све новија и новија питања, и све се више заплетао у збрканим појмовима. И заиста, живети на рачун очев је по његовом мишљењу неморално.... Али лишити најнужнијих животних потреба свога друга, који готово умире од глади, још је неморалније. А међу тим у тога Лучинова су такођер нечисти новци, јер су крадени и отимани.

Како би се ту човек могао исплести, па да остане чист и светао?... Када би то само теориско питање било, он би, не хитајући, мало подуже и озбиљније о њему промислио. Помучио би се месец-два с њиме, прекрајао би га на разне начине, и напослетку ваљада би дошао до каквог повољног резултата. Али за решавање тога питања остаде врло мало времена; јер сутра се већ морао преселити на добивено место, или одрећи од њега у корист Ухова.

Пред вече га нешто заболе глава, и он пође код једнога друга, који му се јако допадаше са доброте му и искрености, те да се с њиме посаветује, шта и како да ради.

Натус беше студент-весељак, који је непрестано звиждукао и напѐвао разне оперске мотиве.

— А што је у вас тако кисела физиономија! — предусрете он Арнаутскога.

— Зашто?

— Ево уживајте, s'il vous plait, и при том направи тако смешно меланхолично лице, да се и Арнаутски морао насмејати.

— Или вас стомак боли, или решавате Хамлетово питање.

— Да, ја имам врло важно питање.

— Заиста?... Но, тада ја морам, као што се пристоји при озбиљном питању, и сам се уозбиљити.

Арнаутски не могаше, а да се и опет не насмеје новој досетци свога друга.

— У вас саме досетке и осмејци, а у мене, бога ми, врло важан посао.

— Када је тако, до врага шала!... Причајте.

Он поче звиждукати молитву из опере „Норме“, а Арнаутски му исприча своје јаде.

— Је-ли то све? — узвикну Натус. — Шта је ту тако заплетено?... Ствар је врло проста. Места, разуме се, мораћете се одрећи у корист Ухова, с тога, што он нема шта да ждере.

— А шта ћу ја „ждерати“?

— Ви добијате педесет рубаља.

— Ја сам вам већ рекао, да сам се истих одрекао, и натраг их оцу послао.

— Чуо сам, али нисам одмах поверовао, да сте ви у стању били такову будалаштину учинити.

— Јесте, послао сам.

— Онда морате своју глупост што пре поправити. Депеширајте оцу и реците му, да сте били у ненормалном стању, када сте му новац вратили, и молите, да вам их опет пошаље.

Арнаутски се дубоко замисли.

— Чујте ме, филозофе, — рече Натус: на рачун решења тако мудрих питања, хај'те да мало пива пијемо.

— Ја не пијем.

— Али, бар мене почастите — бога ми ни маријаша у џепу немам. Данас је „Русалка“ и, ах! — ја нећу бити у рају.

Арнаутски извади нешто ситнине из џепа и даде му.

— Матрена! — викну Натус отворив врата: — две флаше пива....

— „Ето, и ту сам рђаво поступио, мишљаше Арнаутски; — частећи њега пивом, ја сам му само помогао да буде неморалан. Немогуће ми беше, да му не дам, али то сам требао учинити.“

— Но шта је? Ви се канда опет борите у души?... Или вам се не допада мој савет? Опонирајте!... „Смеј се пајаче!“ — запева он смешним крештавим тенорчићем.

— Како то чудновато излази — поче Арнаутски: — једно те исто, и морално и неморално, а међу тим морал је апсолутан.

— С апсолутношћу молим да ме поштедите, — пресече га Натус: — ја је не признајем.... а ако вас она занима, то се обратите филозофу трећега курса Олеандрову, он тражи апсолутну истину; само се морате пожурити, јер он, како је почео, отићи ће пре времена у лудницу... А да-ли се сећате овога? „Како је диван тренутак! шта значи тај бајни сан?“ — запева Натус.

— Бога ми, не знам....

— Ах! та то је канон из „Руслана“! Зар нисте гледали пре три дана?

— Не.

— Можда ви и музику неморалном сматрате, по „Крајцеровој сонати“?

— Не сматрам... али то није занимљиво... Чујте ме, Натус: ја не могу никако да разумем то противуречије... на рачун мога места код Лучинова... с једне стране, ја сам поступио морално, узевши то место, а с друге пак стране излази сасвим противно.

— То се у вас само мисли раздељују, а знате-ли зашто?

— Не знам.

— Зато, што не пијете пиво, вино и ракију.

— Све саме шале и досетке... поговоримо озбиљно.

— Тако ми бога, ја сам врло озбиљан. У ваших мисли су ножице кратке, а очи тек полуотворене; крећете се бојажљиво, а гледате као оно сова, која се светлости боји. Од вина и пива дух добија вишега полета и уздиже се

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. У седници заст. куће од 20. фебруара (4. марта) о. г., приликом расправљања финансијског буџета, код ставке „порези“ изјавио је министар финансије на предлог заст. Мочи-а, да је главни принцип реформе пореза, да се пореза праведно разреже. Код сиромашнијих људи мора се порез смањити. Садањи прирез на доходарину није праведан и место њега мора се каква нова врста пореза са прогресивним кључем увести. Затим је заст. Виктор Пихлер говорио против институције „класне лутрије“, коју је министар финансије бранио. Код ставке „регулисање реке Раба“ говорио је заст Стеван Раковски против зајма у ту сврху учињеног, што је опет заст. Коломан Сел побијао. На крају седнице је Фрања Кошут поднео заступничкој кући предлог, да ова поздрави италијанској комори данашњу 50 годишњу прославу устава тим пре, што је италијански народ од увек, како у добру тако и у злу, веран пријатељ Мађара и што је угарска држава веран савезник италијанског народа, који је такође члан тројецарског савеза. На ово је министар председник барон Банфи одговорио, да он сматра за своју дужност, да умоли заст. кућу, да се овај предлог не стави на дневни ред, јер се досад још није догодио случај, да парламенти један другом у оваким приликама поздраве шаљу, а друго данас се није навршило 50 година од како је у Италији устав заведен. Пошто је Фрања Кошут рефлектовао на ове речи барона Банфија и овај му поново одговорио, приступило се гласању и овај предлог Кошутов буде великом већином гласова одбијен. —

У седници заступ. куће од 21. фебр. (5. марта) о. г настављена је дебата о ставци „регулисање реке Раба“, којом је приликом заст. Коломан Радо потанко говорио у овој ствари, а затим је дебата завршена, пошто је министар финансије у одговору своме рекао, да ова ствар спада у делокруг министарства за пољопривреду и да се уговор, који је у погледу зајма скопљен, не може разрешити. С овим је прорачун министра финансије и са њиме читав буџет претресен. На послетку је заст. кућа расправљала законски предлог о узакоњењу уговора са угарско-источним поморским деоничарским друштвом за пловидбу. Заст. Комјати је говорио против уговора, а затим је расправа прекинута и за идућу седницу заказана.

— **Хрватско-славонски сабор** После скоро тромесечног заседања земаљски сабор је закључен краљевским отписом. У последњој седници, држаној 21. фебр. (5. марта) изабрана је регниколарна депутација и примљен је одборски предлог, да се председништво овласти, да, кад дође томе време, својим путем и начином изрази о 50-годишњем владалачком краљеву јубилеју хомагијалну верност сабора. Тиме је отпао предлог дра Брешћенског, да се ради честитке о јубилеју шиље депутација од 12 чланова сабора под предвођењем председниковим.

— **Русија**. За вршиоца дужности руског министра просвете постављен је тајни саветник Богољепов. Према извештајима петроградских листова он је рођен 1846. у Серпухову. Успех његов у гимназијској науци награђен је златном медаљом; на московском универзитету свршио је правни факултет. По свршеним наукама 1868. год. ступио је у службу у главно одељење московског сената и спремао се за професора на московском универзитету. Прво његово место било је суплент законодавства на Александријској средњој школи; год. 1876 објавио је он своју магистарску дисертацију „О значају општег грађанског права у римској класичној правној науци“. После тога постао је доцент на московском универзитету, па је као такав провео две године у иностранству. Друга његова дисертација донела му је титулу „др. права“, и наименовање за редовног професора на московском универзитету, а кратко време после тога постао је ректор истог универзитета. Његов неуморни рад као професор, ког није прекидао никад, и разне недаће у породици порушише његово здравље. С тога је морао дати оставку на звање ректора, али је после опет изабран био, и остао је у том звању до год. 1893. Две године доцније постављен је за куратора за московски наставнички округ. На књижевном пољу био је веома вредан. Богољепов сем тога сматра се као одличан администратор. —

За време кинеско-јапанског рата показало се, да је кинеска војска савршено недисциплинована и неизвежбана, то је један од главних узрока да је тако бројем огромна кинеска држава подлегла сили Јапанаца, који су бројем према Кини много мањи. Да би се поправило то стање у војсци кинеској, влада кинеска решила је да прими руске официре за учитеље у кинеску војску. О томе најновије вести јављају, да Русија ради сад на томе, да они руски официри, који ступе у кинеску војску, добију врло опширна пуномоћија и већи делокруг рада у кинеској војсци. Неки немачки листови тврде, да кинеска влада услед тог руског захтева оклева, да на то пристане, али су сви изгледи, да ће се ствар решити по руском предлогу.

Дописи.

Нови Сад, 22. фебруара 1898. (Филармоничан концерат.) Прошле месојеђе, престале игранке, те нам чудно изгледало, кад се појавиле листе о филармоничном концерту. Код нас је обично концерат игранке ради. Игранка је оно, што нас вуче да под фирмом неког уживања у певању или ином концертовању осетимо — кад нам то, не годи — тежину оне енглеске time is money. Тешко је рећи али је многима главни део какве забаве — концертовање — права досада, те се то време одседи да се не огреши о параграфе етикеције а не каква интересовања ради. Из ових појава могло би се лепо извести ако не друго што шта а оно, да је у нас Новосађана јоште у повоју истинско интересовање — уживање у музици. Па када се подухвати ко, да нам спреми чисто концертовање без игранке, то је другим речима, жртвовати у залуд голем труд, стрепити а, разуме се, у напред се мора имати велик резервни фонд за сигуран — дефицит. Овим својим опаскама нисам мислио зло, до ли, да појентирам, да и свирка врло, врло племени душу и срце, да облагорођава наше естетско осећање.

Не знам чијом је иницијативом покренута та похвална замисао, да се у току две недеље одржавају филармонични концерти са програмом, где су заступљена само класичка музичка дела. Вредним заузимањем, нарочито једног нам поштоваоца муза, кога сви добро знамо, та је замисао синула на нашој немузикалној атмосфери, као нека особита планета, која је својим блеском за трен ока повела собом добар део наше интернацијоналне публике у дворницу „Јелисавете“.

Војна капела под управом свога диригента Јосифа Геденка испунила дворницу заношљивим, лепим словенским мелодијама, толико прослављеном увертиром у Сметанину „Продану невесту“! Да ређам, да анализујем вештину и начин извођења наше војне капеле, значило би нанизати читав рој од заслужених, достојних похвала.

Када је лепа Чехиња Кличкина концертовала, мислио сам, да јој у Новом Саду неће доћи такав детић који би јој могао пружити с поносом руку. Али брат јој Чех г. Јосиф Геденк, умео је готово исто онако дивно прелетати преко сетних, тајанствених арфиних жица, као и Јелена Кличкина. И г. Геденк је показао своју изредну уметност и савршено познавање тог лепог инструмента. Па се и г. Јосиф Геденк може с правом китити оним ловорима, којим смо окитили своју милу гошћу из братске нам Чешке.

Шат се једном и то тамо за који век, уписше историја развитка српске музике, онај који буде писао, неће пропустити а да не помене и наш Нови Сад. Кад бих наређао циклус наших концерата, нанизао бих диван венац наших вредних свирачица. Па у тај музички руковет, дивно доликује гђица Зора Рогулићева, која нам је још пре коју годину, кад нам је био Ж. Савић, показала, е ће бити и она драги кам наших свирачица — уметница, а данас нам је то и делом показала одсвиравши на опште задовољство Шопенову Polonaise.

За осећајну душу, за душу, која зна уживати у музици, овакви тренутци морају бити као чаровни, магиски миомир, који човека опаја, диже и узвисује над сфере овог нашег посведневног прозајичног, монотоног живота.

Николај.

Суботица, 20. фебруара 1898.*) (Српско певачко друштво и Буњевци.) Читајући последњи допис из Суботице у вашем цењеном листу, узавре гнев у мени. Не знам, ко је писао тај допис, члан местног певачког друштва или какав са стране по информацији, добивеној од чланова певачког друштва свакојако је знак, да местно певачко друштво осећа потребу, да се правда и да тежи, да заглади бруку своју, — а ко увиђа да је погрешио, тај је већ на путу поправљања...

1896. године приредило је „Kolo mladeži“, тамбурашко друштво младих родољубивих Буњеваца, прво „Veliko kolo“. На том „Kolu“ суделовало је и местно српско певачко друштво. То је био скуп родољубиве — и српске и буњевачке интелигенције — братимљење два сива сокола, оживотворење идеје православнога српскога владике: „Брат је мио, које вере био.“ Прошле године опет пријавише чланови „Kola mladeži“ овдашњем редарству, да ће одржати заједно са српским певачким друштвом „Veliko kolo“...

Али да видимо најпре, шта је овом претходило. „Kolo mladeži“ хтело се као друштво устројити, предаде правила местном градском већу, да их по закону достави министарству ради видимирања...

Један параграф тих правила гласио је: „члан може бити свако, који говори буњевачко-српско-хрватским језиком“. Овај параграф је узбунио хазафије! Зар један Мађар да не може бити члан којег друштва — у својој домовини?! И градско веће „наитијем шовинистичког духа“ одбаци правила са том мотивацијом, да ако они хоће да тамбурају, нису им нужна правила. Веће једног кр. слободног града узурпира право министарства, да решава у питању удружавања! Али не живимо ми бадава у правној држави!

После пријаве „Kola mladeži“ за „Veliko kolo“, позове градски капетан приређиваче себи и пребаци им, што они са Србима заједно приређују забаву, даље им рече: да ће забаву само тако дозволити, ако и коју мађарску песму уврсте у програм! Буњевачка омладина на то изјави, да она у гајењу братских односа са Србима налази свој узвишени задатак, а што се тиче другог захтева, категорично изјави: да мађарску песму баш и за то неће, јер је редарство прописује! У уставној држави делокруг редарства је негативан. Та код нас у „уставној“ држави горе је, него где има цензуре, и ова само брише, што не сме ући у лист, а не прописује, шта се има писати, говорити...

Сад се шовинисте латише средства. Чланови „Kola mladeži“ су већином градски чиновници; градоначеоник их позове себи и изјави им: који год суделује на „Velikom kolu“, сутрадан престаје бити чиновник. Исто то изјави и члановима српског певачког друштва, који су чиновници. Буњевци чиновници изјавише: они ће суделовати на „Velikom kolu“, па нек буде шта ће бити! А чланови српског певачког друштва?! Услед овакве заоштрене ситуације председништво сазове ванредну скупштину. Председник је био „на ручку“ код једног градског чиновника, и тако је потпредседник г. Мила Рајић председавао.

Потпредседник отвори седницу и разложи узрок сазива му: „Ми смо истина обећали, да ћемо суделовати на „Velikom Kolu“, али ми нисмо обећали, да ћемо на политичној демонстрацији суделовати... Буњевачка омладина демонструје против мађарске државне мисли и ми Срби би се и на највишем(!!) месту замерили, кад би на оваквом противдржавном потхвату суделовали!!“

О овом је било говора на скупштини, а не о том, да се друштво не би достојно могло приказати, кад чланови чиновници не суделују.

Да запитамо сада, да-ли је „Veliko kolo“ збиља велеиздајничка политична демонстрација?! На први поглед је јасно, да је ова аргументација — смешна, али да видимо изближе околности. 1896. г. одржано је „Veliko kolo“ и Угарска није пропала... А 1897. г.?!

Сви родољубиви Буњевци прикључише се „пучкој странци“, градоначеоник се пак боји упустити водство над пуком људима колорита пучке странке. Прво „Veliko Kolo“ је дозволио, јер се надао фијаску, та то је прва јавна забава била, коју је интелигенција буњевачка приредила! Градоначеоник се у свом рачуну преварио, за то и забрани лане „Kolo“ у у толико више, јер је предстојао долазак министра Перцела, па се надао разним одликовањима (али се и у том преварио). И г. Мила Рајић са певачким друштвом примио се те жалосне улоге, да се Буњевцима покаже, да они осим градоначеоника ни на кога не могу рачунати, та ево и Срби их се јавно одричу!

Градски капетан збиља забрани забаву из тог разлога, што „Kolo mladeži“ нема потврђених правила (а шта рече оно: градско веће? Али ко ће данас још логике тражити!) У „Subotičkim Novinama“ су се местни Срби одмах

*) Држећи се онога: „Audiatur et altera pars“, доносимо овај допис. — Ур. „Бр“.

као соко у висину, те тако види цео хоризонт! А од сада пите само пиво и вино, и ви ћете добити шири поглед на свет и људе, и мисао ваша неће се издвајати.

Дође стара служавка са пивом.

— Хвала вам, „дражајша“ Матрена, — узвикну Натус радосно, и запева из Фауста — „Дозвол'те да вас пратим“ — и понуди служавку чашом пива....

Стара се осмехну, испи чашу пива и оде.

— Но, revenons á nos moutons... Шта је управо најзамршеније код вас, драги мој филозофе?

— Видите, ако се ја одречем примљенога места, да не бих одузео хлебац своме другу, ја сам онда принуђен да живим на очев рачун, а његови су новци нечисти; јер сам вам рекао већ, како их он зарађује.

— Нечист новац!... Ако ви таково питање почнете расправљати, то никако онда не смете узимати новац од богатих људи, а од сиромашних опет нећете сами хтети. Богати људи секу купоне и плаћају вам за репетиције, а купони су, као што знате, допуњена вредност, дакле неплаћен труд, и разуме се нечист новац.

— Јесте-ли ви познати са политичном економијом, или не?

— Нисам.

— Онда се упознајте, а дотле испите чашу пива, и одмах ћете боље мислити.

Арнаутски само задрма главом.

— Како хоћете. А ја ево шта ћу вам рећи.... Ма шта ви радили, али у деветнаестом веку не сме се живети без више или мање знатне повучености од моралнога правила.

— Али не повлачити се од њих — јесте права задаћа живота.

— Дакле задаћа живота — самоубиство?

— Зашто?

— Повученост је неизбежна, а ако је живот у неповучености, онда се на тај начин не сме живети.

Арнаутски тешко уздахну. Натус допуни чашу пива и продужи:

— Да-ли вас занима етика? Јесте-ли познати с литературом у том погледу?

— Мало.... А и нашто то? Ма шта да људи напишу о моралу, неће ништа ново створити после евангелија. „Љуби ближњега као самог себе“... То је апсолутна истина, и за проста сељака и за професора етике — једне те исте заповеди.

— Знате-ли шта, Арнаутски?.. Ви не смете опонирати, јер очевидно нисте ништа читали о предмету, који вас занима. „Љуби ближњега као самога себе“.... А како, питам ја вас, може прост сељак љубити свога ближњега, када су половина људи за њега нељуди, када по његовом мишљењу женска није човек?... Или: не уби. Како људи испуњују ту заповед, када је главна тачка свију европејских буџета — војска?... Читајте, упознајте се са моралном еволуцијом, и не трујте свој живот, нити распирујте борбу у својој души.

Арнаутски само ћуташе.

Тешки осећај процеса мисли, који је блудео кроз лавиринт противуречија, јасно се изражаваше на његову лицу.

Натус запева: „Како је диван тренутак!“

— Тако-ли сам дакле ја вас разумео, запита напослетку Арнаутски, — ви рекосте, да у деветнаестом веку не сме човек бити моралан.

— Апсолутно моралан не.

— Али како ће се живети, кад човек нема могућности да задовољи потребе морала?

— Задовољити се оним, чим се може... Ја на пример осећам, да ми је потребно пити природна токајца, а ја се задовољавам обичним пивом, јер немам новаца, а ви ме не можете вином почастити, а немогућност је немогућност. Идеалисати о моралу — треба човек прво да ради на томе, како би отклонио све препреке, које му сметају да исти постигне.

— Т. ј. како то?

— Ево н. пр., ја не могу испунити ону заповед: „не уби!“ с тога, што морам бити војник; природно је дакле, да ја морам управити свој рад у друштву тако, да бих могао одстранити услове, који ми сметају да чиним све по правилу, које морал прописује.

— Али сваки је рад, који иде за изменом социјалних и политичких услова, некористан; а када људи буду морално савршени, ти ће се услови изменити сами по себи.

— Модерна басна! — викну Натус. Све промене у друштву стварају људи, а не долазе саме од себе. Све културне употребе добиле су право грађанства тек после силних жртава, после тешке и дуге борбе, у којој су пијонери погинули. То је азбука историје. Читајте, Арнаутски, и немојте мудровати као оно метафизичар у рупи, јер ћете иначе само нервну систему покварити. Збиља, ако хоћете, хајдемоте одмах код лепих и паметних госпођица... Прочитаћемо штогод, поспорити и мало прећеретати... и ви ћете се разонодити.

— Не могу, ја идем кући.

— Да опет стварате нову борбу у души?

— Ја морам још данас решити то питање о кондицији.

Арнаутски стиште руку своме другу и оде.

III.

Сутра дан Арнаутски се одрекао места, и препоручио Ухова, јер, после подужег размишљања ноћу, беше дошао до уверења, да тако мора учинити, и он је учинио.

„Ухов нема никаквих средстава, — мишљаше он, а ја — бар за сада могу проживети са овим, што ми још остаде; продаћу златан сахат и све драгоцене ствари, па ћу и јевтинији стан узети“.

С болом у души растаде се он са својом светлом и пространом собом и мирисним цвећем на прозорима. Нови стан беше врло неподесан: мала и ниска собица, која се осећаше на мишевину, и у њој необојен кревет, на коме киптаху разни инсекти, а у место мека душека, лежаше на кревету једна врећа, напуњена сламом.

Леп сто за писање замењиваше сада један обичан кухињски, покривен неким старим новинама. У суседној пак соби непрестано зврјаше шиваћа машина, а с друге опет стране допираше дерњава малога детета, што све скупа јако сметаше Арнаутском, јер апсолутно није се могло ништа радити поред тако удружене галаме. Па и сам ручак није већ онакав, какав је пре био; ретка чорба или ску-

оградили против закључка српског певачког друштва, одрекли се солидарности са певачким друштвом и свом негодовању дали израза, што браћу у невољи тако срамно напустише!

Сентиментални узвик дописникова, да је и српско певачко друштво поникло из српског народа (а не из „турског“), овде је промашио циљ! Српско певачко друштво није заступник овдашњег Српства, ни огледало осећаја му, а то се манифестовало и при овогодишњој беседи, на коју не само Буњевци, него ни многи одлични Срби не дођоше, а и они, који дођоше — да пред страним светом скрију ову љагу — непрестано за време забаве спомињаху небратски поступак певачког друштва према браћи Буњевцима.

Што се тиче пак оног пребацивања због улазница и према том истицања о суделовању на „Velikom Kolu“, примећујем, да у том нашем српском певачком друштву од неко доба нема ни разговора о оним идејалним тежњама, које би из тог дописа пошт. читалац ишчитао! За суделовање на првом „Velikom Kolu“ добило је певачко друштво од „Kola mladeži“ извесну своту... А кад је наша месна „Задруга женскиња“ славила своју 20-огодишњицу, певачко друштво није суделовало, јер јој „Задруга женскиња“ није уступила половину чистога прихода. „Кос“ долази из Будимпеште, да суделује на беседи „Задруге Женскиња“, а местно српско певачко друштво на јубилеуму своје посестриме, на овој значајној културној српској прослави, само под тим условом суделује, ако му се то — наплати! Жалосно, богме, жалосно!!

Закључујући овај допис, открио сам рану живу на нашем телу. Врло је карактеристично, да српско певачко друштво пере себе — кољајући буњевачку омладину...

Једино нас теши, што Буњевци уочише добро, да овдашње српско певачко друштво није идентично са суботичким Српством и Српством у опште. Многобројна посета буњевачке интелигенције на беседи „Задруге Женскиња“ и братимљење буњевачке омладине са будимпештанском српском омладином пружа нам јасна доказа, да ружној намери појединих људи није испало за руком браћу разбратити — семе раздора није пало на плодно земљиште...

—ам—

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 23. фебруара 1898.

— **Управни одбор „Матице Српске“** држао је 20. фебруара (4. марта) о. г. своју редовну седницу под председништвом г. А. Хаџића, друштвеног председника. У тој седници расправљено је до седамдесет различитих предмета, од којих ћемо навести неке важније. Кр. угарско министарство просвете и црквених послова јавило је, да су на основу поднесених разјашњења престали сваки даљи приговори на рачуне о фонду Симе Ђорђевића и Гедеона Дунђерског за г. 1896. — Исто министарство послало је разрешницу за рачуне, вођене о фонду Павла Јовановића за г. 1896. — Поднеће се образложена представка министарству, да одобри нека издавања на рачун фонда за подмирење заједничких управних трошкова.— Поднеће се министарству извештаји о неким потраживањима фонда Текелијног и искази о прибраним и централној државној каси послатим новцима на рачун фонда Текелијног. — На представку матичину кр. финансијска управа у Вуковару опростила је „Матици“ од плаћања пристојбе за задужбину Проке Миладиновића. — Према одлукама књижевног одбора упућена је благајница, да исплати неким писцима досуђене им награде. — Позваће се општина романска у Уздину, да одговори својој дужности у погледу купа куће Максимовићеве. — Узет је на повољно знање извештај главнога фискала о парници, која је решена у корист фонда Обрадовићкиног из Вршца. — Економски одбор поднео је предлог, да се фундационе земље парцелирају, па да се онда издају под закуп. Упућен је исти одбор, да тај свој предлог попуни, па чим то учини, сазваће се управни одбор ad hoc, да ту ствар реши. — С хвалом је примљена од адвоката дра Владимира Николића из Земуна слика славног српског сликара Константина Григоријевића Данила. — Узети су на знање извештаји главнога фискала дра Илије Вучетића о неким парницама, које су решене у корист фонда Марије Трандафилке. — Одређено је, да се неке фундационе земље у Срему продаду путем јавне дражбе.— Према мишљењу главнога фискала дата је дозвола неким фондовским дужницима, да могу бестеретно преписати продане непокретности. Упућено је књиговодство да свака три месеца поднесе исказ о отказаним и исплаћеним дуговима. — Поклоњене су књиге матичине неким школама у горњој крајини. — У погледу неких укућана дата су старатељу фондовских добара Мити Савићу нужна упутства. — Издано је више зајмова на пупиларну сигурност. Седница је трајала од 5 с. после подне до после 7 с. у вече.

— **† Душан М. Јовановић.** Данас у 1 сахат после подне преминуо је после дуге и тешке болести Душан М. Јовановић, адвокат, епитроп епархије бачке и члан управе „Централног Кредитног Завода“ у Новом Саду. Покојник се родио овде у Новом Саду 1853. г. Отац му је био Гавра Јовановић, адвокат овдашњи, а мати Милица, кћи пок. Стевана Брановачког, која је била овде уважена и поштована као једна од најинтелигентнијих и најродољубивијих Српкиња, а стриц му је био Евгеније Јовановић, некадањи чувени епископ Горњо Карловачки. Гимназију је свршио у Новом Саду, а правне науке у Ђуру на тамошњој правној академији, те је г. 1882. положио у Будапешти адвокатски испит. Адвокатском праксом бавио се само кратко време, но после се одао на економију, али је свагда живо учествовао у сваком јавном раду. Оженио се г. 1886. са Маријом, кћерком овдашњег уваженог грађанина пок. Тоше Мијатовића, и из тога брака остају за њим троје сирочади. Колико је покојник уважен и поштован био, и колико се јавно интересовао за све народне ствари, доказ је томе најбоље тај, да је био члан свију наших просветних завода, изабран је пре својих 10 година за епитропа епархије бачке, од г. 1891. је члан епарх. адм. одбора а од г. 1892. члан управе „Централног Кредитног Завода“, и свугде је дужности своје савесно вршио. Нека је лака црна земље врлом покојнику и међу нама вечити спомен!

— **Патронат српске велике гимназије у Новом Саду** држао је у суботу, 21. фебруара (8. марта) о. г. седницу под председништвом врховног патрона, српског патријарха Георгија Бранковића. Главни предмет, о коме се решавало у овој седници патронатској, беше питање о зидању нове гимназијске зграде. У тој ствари није донесен још коначан закључак. Епископ бачки Герман Опачић није учествовао у овој седници.

— **Причешће** У суботу, 21. фебруара (5. марта) причестили се ученици и ученице свих овдашњих српских школа. Ученици срп. вел. гимназије причестили се у саборној, а ученице срп. више девојачке школе причестиле се са ученицима и ученицама овдашњих српских основних школа у алмашкој цркви.

— Пишу нам из **Вуковара**: „Дична наша позоришна дружина, након свога борављења од пет недеља дана, отишла је одавде у Сомбор, испраћена нашом љубављу и захвалношћу за пружено нам уживање. Ако одзив грађанства није био овом приликом према очекивању, то није толико кривица грађанства самог колико посебних одношаја, а највише с тога, што нам је дружина дошла баш у покладе, а те су многоме однеле крајцару, који би радо био приложио на олтар уметности. Последња представа била је 14. фебруара о. г. и том приликом давале се две оперете: „Јабука“ и „Јованчини сватови“, уз суделовање војничке музике из Осека. „Sriemske novine“, које су сваку представу лепо, објективно оцениле, донеле су о тој последњој представи ову рецензију: „Јабука“ и „Јованчини сватови“ ванредно су лијепо успјели и достојан су завршетак марног рада дружине у Вуковару. Казалиштна дворана ваљда још никад није била тако пуна, као те вечери. Било је виђати госпођа, које су у партеру стајале, јер нису могле добити сједала. На благајни је пало, како чујемо, те вечери до 460 фор. Оперета „Јабука“ је лијепа стварца, премда не особито мелодиозна, што је тим чудније, јер глазбеник, који хоће да црта из народног живота, имаде баш у богатом врелу српских народних напјева широко поље за своје дјеловање. Више смо уживали у „Јованчиним сватовима“. Та комична опера пуна је мелодиозних напјева, а врстан пјевач г. П. Добриновић и још врснија пјевачица г. Стефановићка задовољили су нас са свим. Ова потоња пјевачица види се, да има школе, а глас јој је веома гибак и звонак, пак се је опћинство управо наслађивало, слушајући ју. Колоратура јесте још дакако чедна, али како у г. Стефановићке имаде много мара, надамо се, да ћемо, кад нам опет у дио падне срећа чути је у Вуковару, имати пред собом савршењу пјевачицу за нашу позорницу За цијело вријеме ове представе у публици је владало особито задовољно расположење. Штета што нам штована управа теком боравка цијењене позоришне дружине у нашој средини, није више овакових вечери приредила. Из захвалног срца кличемо члановима миле нам позоришне дружине: Сретан пут и здрави нам се опет вратили на челу са дичним својим управитељем и миљенцем свог народа г. Хаџићем: Живели!“

— **Богословија на Цетињу.** Са Цетиња јављају: „Руски посланик Губастов известио је црногорску владу, да је руски св. синод решио, да се од сада цетињска богословија издржава на рачун рускога синода, место досадашње помоћи од 5000 рубаља, што је до сад богословија добијала из Русије“.

— **Глумачка задруга у Србији.** „Београдске Новине“ јављају ово: „Како смо извештени, чланови нашег народнога позоришта намеравају, да оснују своју задругу за штедњу и кредит, која би служила као потпора свима глумцима, било путујућих или сталних позоришта у целоме Српству. Циљ те задруге био би, да помаже своје чланове кредитом и потпором у случају болести, старости, изнемоглости и смрти. Доиста то је веома корисна установа за наше глумачко особље, јер често пута пада у руке зеленаша, који им на врло мале суме велики интерес наплаћују, или им, другим речима, и оно мало коже с леђа здеру. Ова ће им задруга бити од помоћи у новчаним неприликама, те да не морају падати у руке таких људи. Друга веома важна тачка правила овога друштва је потпора у болести и смрти. Та је тачка важна за све, а понаособ за путујуће глумце, јер они су данас овде а сутра онде, па немају ни времена ни начина нити пак могућности, да себи осигурају будућност. Задруга ће им олакшати тиме, што ће бити осигурани потпором у случају ненадне болести и смрти у породици. На челу тога предузећа стоје наши глумачки прваци. г. г. Рајковић, Гавриловић, Динуловић, Миљковић, Станојевић и т. д, који нам јамче, да ће се та лепа и корисна мисао доиста и остварити. Надамо се, и уверени смо, да ће задруга наћи топла одзива код српских глумаца у целоме Српству.“

Новости са стране.

— **Болест Њ. В. удове престолонаследниковице Стефаније.** Удовој престолонаследниковици надвојвоткињи Стефанији било је у суботу веома рђаво, тако да се лекари побојаше за живот високе болеснице. Ту ноћ, кад је надвојвоткиња почела тешко да дише и да осећа ужасне болове у плућима, пробудили су Његово Величанство цара и краља, који је у зору отишао, да походи болесницу. Кћи удове надвојвоткиње, надвојвоткиња Јелисавета, беше данноћ уз постељу своје тешко болне мајке, тако да се млада надвојвоткиња и сама разболела од умора и неспавања. — Како с радошћу дознаемо, високој болесници је сада мало боље.

— **Фрања гроф Тун**, нови аустријски министар-председник, родио се 2. септембра 1847. као син грофа Фридриха Туна, некадашњег президијалног посланика у Франкфурту. Гроф Фрања Тун бацио се најпре на војничку каријеру и служио је у војсци код драгуна. Год. 1877. иступио је из војске као поручник у резерви. При изборима 1879. послало га је чешко феудално племство у царевинско веће а касније у земаљски сабор и у оба законодавна тела заступао је државоправне захтеве феудалног племства и Чеха. Државоправном програму дао је одлучна израза у свом говору од 5. октобра 1888., који је завршио речима: „Дај Боже, да миропомазање и крунисање с круном св. Вјеслава још тешње вежу везе, које спајају љубљеног владара с његовим верним народом“. Због тог говора су га Чеси 1889., кад дође за намесника, радо дочекали, али пријатељство није дуго трајало. Кад су Чеси 1890. почели борбу против поравнања, које је гроф Тун бранио, настао је између њега и чешког народа расцеп, који је гроф Тун још већим начинио, кад је 1893. предложио изнимно стање за Праг. Са грофом Баденијем дошао је Тун у сукоб, који се почетком 1896. свршио одступањем грофа Туна. Већ од дужег времена се спомињао Тун као будући министар-председник. Осам дана после тога, како је у чешком сабору примљена државоправна адреса, дошао је на владу гроф Тун, који је некада тражио, да се цар крунише за чешког краља.

вана говеђина врло сумњиве природе, а по неки пут ради промене котлети — тешки и не мање подозриви.

Али, зато је све то коштало само 12 рубаља месечно! Такова промена стана и хране, нарочито за размажене и кежно одгајене људе, врло се брзо осети, а један од такових беше и Арнаутски, који имађаше при том још и чврст карактер, и када се одлучи, да што учини, онда га нико не одврати. Али поред свега он ипак не осећаше оно задовољство душевно, које човек осећа после испуњене моралне обавезе, јер не имађаше потпуна самоуверења о фактичном испуњењу исте, која би била једина и највиша награда за све оно, чега се он радо лишио.

Брзо решење питања, — од чега да се живи, пошто се одрекао очеве помоћи и кондиције, приморало га је, да се користи оним средствима, која му стајаху још на расположењу; али в ћ прве ноћи у новом стану, када се после подужег превртања по неравној постељи згурио беше у једну страну, одакле је сигуран био да се неће скотрљати на патос, и када се већ спремаше да заспи, — дође одједанпут на ту мисао, да његов поступак ни издалека није сасвим моралан.

„Ја сам се одрекао очеве помоћи — размишљаше он; — али и ствари, које сам продао, купљене су од истих новаца, којих сам се тобоже одрекао. Каква смисла има дакле после свега тога, што сам вратио оцу оних педесет рубаља!“

Он се сневесели, а мисли почеше блудити, тражећи ма шта, чиме би се могао оправдати пред самим собом, као оно утопљеник, који тражи сламку или комад разбијена чуна.

„Али ја нисам имао друга изласка. Много горе би било, да сам кондицију задржао, и тиме приморао друга да гладује Да, горе би било, али опет и овако не ваља . . . . Но, шта сам знао чинити? . . . Зар да умрем од гладі?! . . .

Душевна борба његова се прекрати, али не на дуго.

„Али опет, опет нисам добро урадио . . . јер сам се решио да проживим са нечистим новцем“. И при том га обухвати тужни осећај, јер не могаде довести у склад силна противуречија, које су га једнако мучила. У другој соби поче дете да вришти; мати га стаде успављивати, мешајући при том ласкаве речи са проклетством своје судбе, а он је непрестано мислио и мислио мучећи се. Напослетку нађе утехе.

„Да, то је рђаво, али то је мој последњи грех. Никада више нећу имати никаквих новаца, осим оних, које сам зарадио својим трудом“.

Но поред свега тога сан га је избегавао После кратке почивке од душевне борбе, наступи опет нова.

„Добро, добро . . . . а шта ћу после? . . .“ И он тешко уздахну. Опет потегоше противуречија, као оно дуги јесењи облаци, опет се нађе као на неком пустом раскршћу, где стоји усамљени стуб, који предсказује само беду и невољу, куд год се окренеш.

„Живети од кондиције . . ? За другога би таково питање било брзо решено, али за мене не . . . Прво и прво свака се кондиција не може примити, јер претходно бих се морао известити, да-ли ће ми се платити поштено зарађеним новцем. Али то још није све. Узмимо да и нађем таково место, мени ће опет пребацивати, што га не уступим каквом сиромашном другу, коме отац не може ништа слати . . . О, зашто и мој отац није сиромах? . . . Тада бих бар мирно могао живети од кондиције као и остали сиромашни ђаци. Зар да какав занат учим? Чизме да шијем, или да рендешем?!!

Напослетку тешко уздахну; јер тако што беше за њега немогуће, а не имађаше ни времена . . . . његова цел беше та, да буде разуман и добар лекар; а за то треба и сувише напора и озбиљна рада, а учење му је врло тешко ишло.

„Стипендију да тражим? . . Неће ми дати, рећи ће да имам богата оца, а не бих смео ни примити и кад би ми дали — јер би то исто било као и са кондицијом“.

И опет није могао да се искобеља из силних противуречија. Што год је више мислио, све су му се мисли већма бркале.

„Да се посаветујем са другови? . . . Али они ми већ рекоше, да морам живети на рачун очев, а ја то управо не бих хтео. Шта да радим?“ питао је сам себе, измучен узалудним напорима мисли.

На послеску се Арнаутски лати средства, кога се обично лаћају људи у сличним случајевима, т. ј. одложити питање. „Време је трпељиво, — мишљаше он, — новац, добивен мојим последњим грехом, трајаће неко време, а дотле ћу ваљада што пронаћи, јер ‚мудрије је јутро од вечера‘.“

Јутро беше доста непријатно за Арнаутског, он се није избавио, његова глава беше отештана, брзо испи чај, и, журећи се, оде на лекције.

Тек што се почео пењати уз универзитетске степенице, које воде у аудиторију, а њему приђе дежурни и саопшти, да га зову у инспекцију.

— Шта је опет? — дивљаше се Арнаутски.

— Јесте-ли ви били на ђачком скупу, који је држан прошле недеље? — запита га инспектор.

— Био сам.

— А Ухов?

— Не, — не мислећи много слага Арнаутски.

— Ви то позитивно знате, или га можда нисте приметили?

— Знам позитивно.

Све то беше речено без сваког претходног размишљања, и Арнаутски не осећаше ни најмање гриже савести, али чим је изашао из кабинета инспекторова, у њему поче она стара борба.

„Да-ли сам овом приликом морално поступио?“

И опет два одговора: и да, и не . . . .

„Ја сам слагао, — дакле неморално дело, али не хтедох издати друга, дакле морално“. . . .

Он се реши, да за сада не мисли више о томе, и сретнувши другове свога круга, јави им, да се данас скупе, јер треба решити једно важно етичко питање.

(Наставиће се.)

— **Братоубица.** Из Кијева јављају, да је тамо генералштабног пуковника Евстафија Герасименка убио из револвера његов рођени брат. Пуковник Герасименко чекаше на железничкој станици долазак свога сина, који се враћао из кадетске школе. На перон дође и брат пуковников, Михајло Герасименко. Кад стиже влак, отидоше оба брата са кадетом у станичну ресторацију, где поручише чај. У разговору Михајло заиште новаца од брата. Тек што пуковник одби ту молбу, потегне Михајло револвер и трипут га испали у прса брату, који се сав у крви сруши на земљу. Братоубица, сасвим мирна лица, устаде са столице, баци револвер, па стаде по ресторацији ходати горе-доле. Присутна публика се скаменила од страха. Кад су жандарми стигли и шчепали убицу, пуковник је још живео, али је после неколико минута умрьо у станичној болници.

— **Двобој између потпуковникâ Анрија и Пикара.** Због Золине парнице делили су у суботу мегдан потпуковници Анри и Пикар, који беху сведоци у тој парници. Анри је немилостиво здерао вео са Пикарових ујдурама; због тога је дошло до двобоја Пикарови сведоци, сенатор Ран и начеоник Гат (Пикар није могао у целом официрском кору да нађе себи сведоке) изабрали су рапире (прав мач). Анри први дође на место, одређено за двобој, у пратњи својих секунданата, штабних официра Пареса и Боасонета. Бој отпоче у $^{3}/_{4}$11 сахати. Обојица противника су нападали живо, елегантно, а ударци и одбијање извођено је сасвим по правилу. Први нападај је прекинут, јер је Ран мислио, да је Пикар рањен. У другом нападају, који још живљи беше, добије Анри убод у руку; мач продре дубоко у зглавак код лакта, те лекари констатоваше, да се Анри не може даље борити. При прегледу ране се нашло, да је Анри убоден и на горњем делу руке. Анри је завијен, и онда се противници лако поздравише и растадоше се не помиривши се. У стану су Анрија многи одлични људи посетили. Међу првима га је посетио шеф генералног штаба генерал де-Боадефр. Рана Анријева није опасна.

— **Које се женске најчешће удају?** Један статистичар проучавао је статистику брака у већим варошима у том правцу, кад су женске пре удадбе чиме се занимале по дужности, које се понајчешће удају. Нашао је ове резултате: глумице, певачице и играчице имају највише изгледа на удадбу. После њих понајчешће удају се куварице, собарице и дадиље. После ових долазе списатељке, које се обично удају за књижевнике, редакторе или књижаре издаваче. И стенографке као и госпођице, које раде на писаћим машинама, такође имају прилике да се познаду с мушкарцима и да се удаду. И радници у фабрикама исто тако ретко остају неудате. Нудиље у болницама често учине добре партије. Продавачице и кројачице имају такође не мало изгледа на удадбу. Учитељке, које раде у школи, већ много ређе налазе мужа. А најгоре стоји у том погледу са гувернантама и бонама, које скоро никако не доспевају у друштво младих људи, међу којима би се нашао њихов суђеник.

— **Краљ писао сам свој говор за новине.** Лане се десио са шведским краљем Оскаром овај случај: Око половине лета пође он у Дортхајм, па дође тако у варошицу Естерсунд, која се била сјајно окитила, да дочека краља. Краљ је ту морао мало и да се задржи, јер су добри паланчани приредили богату закуску, која није била за презирање. О ручку краљ је држао подужи говор. За трпезом је био и главни сарадник местнога листа (свега тај један и излази у поменутој варошици), који се брже боље пожури да ухвати краљеве речи. Није био стенограф, али доста брз на писању. Него онда се сети, да то није мала ствар штампати краљев говор, који се онако отприлике ухватио, па с тога замоли присутног среског начелника, да поднесе краљу на увиђај написани говор, што овај учини. Краљ се одмах одазове понизној молби новинара, односно среског начелника, рекавши „Mucket gerna“ („врло радо“), узме хартију, на којој се још не беше осушило мастило, седне за сто на страни и узе читати. Па онда узе чисте хартије и перо и написа цео говор, од речи до речи.

НОВИЈЕ.

Беч, 22. фебруара. Један полузваничан коминике јавио је синоћ доцкан, да је цар уважио оставку Гаучова кабинета, а за министра председника наименовао грофа Фрању Тун-Хохенштајна. —

Царевинско веће је сазвано за 9. (21.) март о. г. — Службени лист „Винер Цајтунг“ донео је јуче нове језичке наредбе за Чешку и Моравску.

Београд, 22. марта. Париски „Тан“ пронео је глас, да ће српски посланик у Петрограду, генерал Сава Грујић, бити оданде опозван. Са меродавне стране се та вест проглашује за измишљотину, јер се не намерава никаква промена на том месту. Исто тако побија се вест, која је пронесена о министарској кризи.

Солун, 22. марта. Турске власти тврде, да је код неких Бугараша у Македонији ових дана нађено 7000 Берданових пушака и много муниције. Пушке су из оне масе пушака, коју је бугарска влада продала браћи Ивановима, а ови их поклонили „македонском комитету“ у Софији.

Рим, 22. марта. Повлачење италијанске војске из Еритреје ће се кроз кратко време сасвим спровести. Под командом генерала Стеванија враћа се у Италију 1000 момака, а више компанија инжињерских трупа вратиће се, чим се сврше отпочети послови. Војска у Еритреји састојаће се у будуће из урођеника под заповедништвом италијанских официра.

Атина, 22. марта. Велики кнез Михаил Михаиловић, вереник принцезе Марије од Грчке, приложио је 8000 франака, да се на месту, где је извршен атентат на краља Ђорђа, подигне капела. — Руски адмирал Скридлов, који је краљу Ђорђу и краљици Олги предао ручна писма царева, отишао је јуче на Крит.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Беч, 23. фебруара. Није истинита вест, да је кабинет барона Гауча пао због тога, што није успео у преговорима о поравнању с Угарском. Угарска влада није имала никаква утицаја на склапање аустријског министарства.

Нови министар-председник гроф Тун ће у оквиру устава водити послове. Главни ће му задатак бити, да средишњи парламент начини способним за рад.

Беч, 23. фебруара. Стање здравља удове престолонаследниковице надвојвоткиње Стефаније поправило се.

Париз, 23. фебруара. Српски посланик у Паризу, Милутин И. Гарашанин умрьо је синоћ у 9 сахата 40 минута. Мртво тело његово пренеће се о државном трошку у Београд. (Милутин И. Гарашанин родио се 22. фебруара 1843. год. у Београду. Отац му беше знаменити српски државник Илија Гарашанин. Покојни Милутин беше темељно образован човек; свршивши Велику Школу у Београду, учио се у знаменитој француској војничкој школи „Saint Cyr“ и у артиљериској школи у Мецу. Као артиљериски мајор учествовао је 1876. у рату против Турака, а већ 1879. видимо га на политичком пољу, где води напредњачку странку, која се тада образовала. Кад је Ристић одступио, ступио је М. Гарашанин као министар унутрашњих дела у Пироћанчев кабинет, а год. 1883. ступи он сам на чело новог напредњачког министарства, у коме је до 1886. био министар иностраних дела. Као такав инаугурисао је М. Гарашанин у Србији аустрофилску политику, која је много шкодила Србији. После абдикације краља Милана дошао је с овим у оштар сукоб, и Гарашанин је у новинама жестоко нападао Милана. Касније је Гарашанин напустио вођство напредњачке странке, која се распала, да затим заступа Србију у Паризу. Гарашанин је био члан Српске Краљевске Академије. — Ур. „Бр.“)

Рим, 23. фебруара. Заступник Кавалоти је убијен у двобоју на сабље, који је због новинарске полемике имао јуче са Маколом, уредником листа „Gazetta di Venezia“. Врх Маколине сабље погодио је Кавалотија у уста, пробио врат и пресекао вратно бйло. (Феличе Карло Емануило Кавалоти родио се 6. нов. 1842. у Милану. Рано се одао на књижевност, те се прочуо са својих песама, драма, а и као новинар стекао је себи имена. За време аустријске владавине у Горњој Италији више пута је допао тавнице, јер беше ватрен и идеалан патријота. Био је и под Гарибалдијевом заставом. Год. 1867. покренуо је лист „Il Gazettino“. Год. 1879. изабран је у заступничку комору, где је више пута подизао свој глас у корист потиштених и често је нападао Аустрију и Немце. Био је велик противник Криспију. Као говорник беше силан, а као политичар смела погледа, а нада све родољубив. Његове драме су имале велика успеха; најзнатније су му: „I Pezzenti“, „Alcibiade“, „Guido“, „I Messenii“. Осим тога издао је више свезака својих песама. У новинарској полемици није се знао умерити; последњу полемику водио је у миланском „Секолу“ са листом „Gazetta di Venezia“, због чега је тако трагично и пре времена свршио. — Ур. „Бр.“)

Трговина.

Нови Сад, 23. фебруара 1898.

Цене су биле: жито прве каквоће 12 ф. 20 н., друге каквоће. 11 ф ——60 н., зоб 6 фор. 20— н., јечам 6 фор. 20— н., кукуруз стари 5 ф. 10—20 н., кукуруз нови окрњен 5 ф. ——— н. пасуљ бели 7 ф. —— н, жути 7 ф. 50— н., проја 3 ф. 90 н, репица 8 ф. Све од 100 кгр.

—

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 23. фебруара 1898.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 66 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 69 н.
Дукати од 20 франака	9 ф. 53 н.

ОГЛАСИ.

Оглас дражбе.

На основу закључка управног црквено-школског одбора Старо-Стапарског од II./12. о. г. и претходним одобрењем високославног Епархијског Административног Одбора Бачког овим се расписује дражба на мањак ради оправке цркве и порте, по зготовљеном плану, предрачуну и условима, у којима је истакнута цена у своти од 1500 фор. т. ј. **хиљадупетстотина** форината ав. вредности. —

План, предрачун и услови за оправку цркве и порте могу се до одређене дражбе прегледати код потписаних. —

У Старом Стапару 15. фебруара 1898 године.

Бошко Поштић, перовођа. 50 1—2. **Милан Илужаров** председник.

Најновији и најбољи је

ЕДИСОН

цигаретнпапир и хилзна,

која све досадање фабрикате у каквоћи и финоћи надмашује. 307 28—30

У месту Инђији (Срем), на главној пијаци

има једна трговина спецерајска, кратке робе и галантерије на продају,

заједно са новим штелажама, под повољним условима. Обрт је велик. Понуде под „Трговац № 25“ ваља слати на администрацију овог листа, уз прикључење потребне биљеге за доставу. 59 1—2

10874. sz. tkvi 1897. 58 1—1

Kivonat az árverési hirdétményből.

A titeli kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Vucsetity Zsivko titeli lakós végrehajtatónak, Koncz András és Viktor doroszlói lakósok végrehajtást szenvedettek ellen 450 frt. tőke és jkai iránt folytatott végrehajtási ügyében a titeli kir. járásbiróság mint tkvi hatóság területén a csurogi 1667. lapsz tjkvben Majszki Száva és Koncz András és Viktor nevén álló A f II. 119. B f I 119 2 hold szántó, D 19. hrsz 1 hold kaszálló 180 frt., 180 frt., 180 frt. becsárban az 1881. 60. tcz. 156. §-a alapján egészben nyilvános árverés utján el fog adatni. —

Határnapul 1898. évi május hó 4-dik napjának d. előtti 10. órája Csurog községházához kitüzetik oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alul is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár, melynek 10% venni szándékozók készpénzben, vagy az 1881. évi 60. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és 1881. évi 3333. sz. I. M. rendelet 8. §-ában jelzett óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. tcz. 170. §-a értelmében, a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt átszolgáltatni kötelesek. —

Vevő köteles a vételárát három egyenlő részletben és pedig az elsőt 15 nap a másodikat 30 nap és a harmadikat 45 nap alatt mindig az árverés napjától számitott 5% kamattal együtt a titeli kir. adóhivatalnál lefizetni. —

Kelt Titelen, 1898. évi január hó 16-ik napján.

Ján, s. k. kir. aljbiró.

ПОЗИВ.

Г. г. чланови

„ПРВЕ ТИТЕЛСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА“

овим се учтиво позивају, да изволе доћи у

IV. редовну главну скупштину

која ће се одржати

13. (25.) марта о. г. у 9 сати пре подне у заводским просторијама.

Дневни ред:

1. Оверовљење чланова.
2. Извештај управе о друштвеном раду у год. 1897.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Давање опроснице управи и надзорном одбору.
5. Предлог за одлуку о подели чистог добитка.
6. Попуњење упражњених места у управни одбор.
7. Избор 3 члана у надзорни одбор и 2 заменика.
8. Избор 2 члана за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

У главној скупштини имају право гласа лично или по опуномоћницима они деоничари, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину код управе депонирају. И женскиње могу давати пуномоћи као год и малолетни, што могу преко својих тутора опуномоћити деоничаре, да их заступе. Пуномоћи имају се са деоницама заједно депонирати код управе. (27. §)

У Тителу, 25. фебруара 1898.

Закључни биланс.

АКТИВА	фор.	н	ПАСИВА	фор.	н
Готовина благајне — — — — — —	447	92	Деоничка главница — — — — — —	30000	—
Менични портфељ — — — — — —	68376	—	Резервни фонд — — — — — — —	1606	55
Намештај по одбитку 50% отписа —	36	36	Преносна камата за 1898. год. — —	265	55
Непокретнине — — — — — — — —	8000	—	Улози са капитализираном каматом —	3613	30
Дужници — — — — — — — — —	8602	06	Реесковтов. менице — — — — — —	48891	—
Српска Банка — — — — — — — —	115	20	Неподигнут делимак — — — — — —	88	—
Централни кред. завод — — — — —	6475	38	Поверитељи — — — — — — — —	3242	44
			Чист добитак — — — — — — — —	4346	08
	92052	92		92052	92

Рачун губитка и добитка.

ДУГУЈЕ	фор.	н.	ПОТРАЖУЈЕ	фор.	н.
Реесконтована камата — — — — —	4259	67	Менична камата — — — — — — —	8742	14
Плате званичника — — — — — —	1819	90	Разне пристојбе — — — — — — —	3468	52
Станарина — — — — — — — — —	200	—	Преписнина — — — — — — — —	18	—
Уложна камата — — — — — — —	310	17	Станар. од заводске куће у Ст. Бечеју	150	—
Порез — — — — — — — — — —	553	50	Подела чистог добитка:		
Порез на уложну камату — — — —	31	03	1. У резервни фонд — ф. 4193·45 н		
Трошкови — — — — — — — — —	434	38	2. Награде — — — „ 152·63 „		
Поштарина — — — — — — — —	146	43	ф. 4346 08 н.		
Плата послужитеља — — — — — —	240	—			
Отпис намештаја 50% — — — — —	87	50			
Чист добитак — — — — — — — —	4346	08			
	12378	66		12378	66

У Тителу, 31. децембра 1897.

Васа Арсенијевић, књиговођа. **Милош Миклушевић**, управитељ. **Милорад Степанов**, благајник.

Предложену биланцију, као рачун губитка и добитка, с главним и споредним књигама сравнили смо и у свима деловима за правоваљану нашли.

Надзорни одбор:

Јован Јанић, члан надзорног одбора. **Петар Каћура**, члан надзорног одбора. **Петар Попов**, члан надзорног одбора. 52 3—3

Власник и издавалац: Дружина Браника. **Одговорни уредник Јанко Перић.** **Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.**